

**SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR - 416 004,
MAHARASHTRA**
PHONE : EPABX – 2609000, www.unishivaji.ac.in, bos@unishivaji.ac.in
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर - ४१६ ००४, महाराष्ट्र
दूरध्वनी - ईपीएबीएक्स - २६०९०००, अभ्यासमंडळे विभाग - ०२३१-२६०९०९४

Ref. No./SU/BOS/Humanities/541

Date :19/07/2023

To,

The Principal,
All Concerenced Affiliated Colleges/Institutions,
Shivaji University, Kolhapur

Subject : Regarding syllabi of B. A. Part II (sem. III & IV) degree programme
under the Faculty of Humanities as per National Education Policy, 2020 (NEP)

Sir/Madam,

With reference to the subject mentioned above I am directed to inform you that the University authorities have accepted and granted approval to the revised syllabi, equivalence and nature of question paper of B. A. Part II (Sem. III & IV) under the Faculty of Humanities as per National Education Policy, 2020. (NEP)

English (Comp.)	English (Opt.)	Linguistics (I.D.S.)	Sanskrit	Kannada
Business Administration	Marathi	Ardhamagadhi	Hindi	Urdu
S.P. & Comm. Corresp.	Sociology	Political Science	Psychology	Economics
Industrial Psychology	Geography	Human Development	Philosophy	History
Defence Study (Entire)				

This syllabi shall be implemented from the academic year 2023-24 onwards . A soft copy containing the syllabus is attached herewith and it is also available on university website www.unishivaji.ac.in (Online Syllabus).

For students of Distance Education this syllabi be implemented from the academic yerar 2023-24.

You are therefore, requested to bring this to the notice of all students and teachers concerned.

Thanking you,

Yours faithfully

(Dr. S. M. Kubal)

Dy. Registrar

Encl : As above

Copy to,

For Information and necessary action.

Dean, Faculty of Humanities.	Computer Center/I. T. Cell.
Chairman, B.O.S./Ad-hoc oard under faculty of Humanities.	Eligibility Section.
Director, Board of Examinations & Evaluation	P. G. Seminar Section.
Appointment Section A & B	Distance Education Section.
B. A. Exam. Section.	Affiliation Section (T. 1 & T 2)
P. G. Admission Section.	

Shivaji University, Kolhapur

Accredited By NAAC with 'A⁺⁺' Grade

NEP - 2020

Syllabus For

B. A. Part –II

Philosophy

(Syllabus to be implemented from June 2023 onwards)

B. A. Part –II
June 2023 onwards

1. Title: Subject Philosophy

Optional/ IDS under the faculty of social science

2. Year of Implementation

Revised syllabus to be implemented from June 2023-24 onwards

3. Preamble: The board of studies should briefly mention foundation, core and applied components of the course / paper. The student should get into the prime objectives and expected level of study with required outcome in terms of basic and advanced knowledge at examination level

4. General objectives of the course

As applicable to the degree/ Subject- Paper concerned

1. To make acquainted with Philosophy of Religion
2. To impart value education
3. To explain the major teaching of Thinkers of Philosophy of Religion
4. To discuss the major problem of Philosophy of Religion
5. Explain the importance of Philosophy of Religion
6. To make acquainted with Social and Political Philosophy
7. To impart value education
8. To explain the major teaching of Social and Political Thinkers
9. To discuss about reasoning power of human being
10. Explain the importance of Logical and Critical thinking

5. Duration:

- The course shall be a full-time course
- The duration of course shall be of 2023-24 years III & IV semesters

6. Pattern:

Pattern of examination will be semester

7. Eligibility for Admission

B.A. Part I Passed

As per eligibility criteria of each course and the merit list in the qualification examination.

8. Medium of instruction English / Marathi

The medium of instruction shall be in English or Marathi (as applicable in the course / program concerned.)

Shivaji University Kolhapur
Revised syllabus for BA - II
To be implemented from June 2023
Paper III
Philosophy of Religion (Part - I)
Semester III

- 1) Nature of Philosophy of Religion:
  - A) Definition, Nature and Scope of Philosophy of Religion
  - B) Relation of Philosophy of Religion and Religion
  - C) Philosophy of Religion & God. And
- 2) Nature of Religion:
  - A) Definition and meaning of religion.
  - B) Classification of Religion- Tribal, National and Universal religion.
  - C) Dharma & Present situation
- 3) Theories of Religion:
  - A) Animism, Supernaturalism Collectivism, Primitive monotheism
  - B) Collectivism, Primitive monotheism
  - C) Ancestor - Cult, Anachronism
- 4) Aspects of Religion:
  - A) Morality and Science
  - B) Prayer and Worship
  - C) Customs & Traditions

बी. ए. भाग II
सत्र III
धर्माचे तत्त्वज्ञान (भाग - 1)
Paper III

- 1) धर्माच्या तत्त्वज्ञानाचे स्वरूप:
  - अ) व्याख्या, स्वरूप आणि व्याप्ती
  - ब) धर्माचे तत्त्वज्ञान आणि धर्म यांतील संबंध
  - क) धर्माचे तत्त्वज्ञान आणि ईश्वर
- 2) धर्माचे स्वरूप:
  - अ) धर्माची व्याख्या आणि अर्थ
  - ब) धर्माचे वर्गीकरण - टोली धर्म, राष्ट्रीय धर्म आणि विश्वधर्म
  - क) धर्म आणि सद्यस्थिती
- 3) धर्माविषयक उपपत्ती:
  - अ) जीववाद- अलौकिक शक्तीवाद
  - ब) समुदाय श्रद्धावाद - प्राथमिक एकेश्वरवाद
  - क) पितृपूजावाद - वस्तुविपर्यासवाद
- 4) धर्माचे अंगे
  - अ) नीती आणि विज्ञान
  - ब) प्रार्थना आणि पूजा
  - क) चालिरीती व परंपरा / व्रतवैकल्य / सणसमारंभ

Books for Reading and Reference:

- 1 जोशी ज. वा. धर्माचे तत्त्वज्ञान (कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे)

2. तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी, सर्वधर्म समीक्षा, प्राज्ञ पाठशाला, वाई
3. तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी, हिंदू धर्म परीक्षा, प्राज्ञ पाठशाला, वाई
4. श्रीमती सिंधू डांगे, बौद्ध धर्म व तत्त्वज्ञान
5. स्वातंत्र्योत्तर महाराष्ट्रतील धर्मचिंतन, डॉ. नवनाथ रासकर
6. Edwards D.M.- Philosophy of Religion (Hodder and Stoughton)
7. Lewis H.D. Philosophy of Religion (Tata yourself Series)
8. Hicks Philosophy of Religion John E. Smith- Philosophy of Religion
9. Brian Davies- Introduction to Philosophy of Religion OUP 1982
10. धर्मचे तत्त्वज्ञान, डॉ. एस. जी. निगळ, प्रा. एन. एच. फापाळे

Shivaji University Kolhapur
Revised syllabus for BA - II philosophy
To be implemented from June 2023
Semester III
Social and Political Philosophy (Part - I)
Paper IV

- 1) The nature and scope
  - A) Nature and scope of social philosophy
  - B) Nature and scope of Political philosophy
  - C) It's relation to Sociology, Political science and Ethics
- 2) The nature of relations
  - A) Individual and society
  - B) State and nation
  - C) Family - Human being
- 3) Political ideologies
  - A) Marxism
  - B) Democracy
  - C) Sarvodaya
- 4) Methods of political actions
  - A) Constitutionalism
  - B) Terrorism
  - C) Pacifism

सत्र III
सामाजिक आणि राजकीय तत्त्वज्ञान (Part - I)
Paper IV

- 1) स्वरूप आणि व्याप्ती
  - अ) सामाजिक तत्त्वज्ञानाचे स्वरूप आणि व्याप्ती
  - ब) राजकीय तत्त्वज्ञानाचे स्वरूप आणि व्याप्ती
  - क) समाजशास्त्र, राज्यशास्त्र आणि नीतिशास्त्र यांच्याशी संबंध
- 2) संबंधांचे स्वरूप
  - अ) व्यक्ती आणि समाज
  - ब) राज्य आणि राष्ट्र
  - क) कुटुंब आणि व्यक्ती
- 3) राजकीय तत्त्वप्रणाली
  - अ) मार्क्सवाद
  - ब) लोकशाही
  - क) सर्वोदय
- 4) राजकीय कृतीप्रणाली
  - अ) घटनावाद
  - ब) दहशदवाद
  - क) शांततावाद

Book For Reading

1. Barker E. Principles of Social and Political philosophy Sinha A. K. Outline of Social philosophy
2. Joshi N. V. Social and Political philosophy
3. Raphael D. D. problems of Political philosophy

4. Roy K. and Gupta (eds): Essays in Social and Political philosophy
5. M. K. Gandhi: Hind Swaraj
6. Dr. B. R. Joshi: Indian Constitution
7. Dr. T. K. Tope: Indian Constitution
8. धर्माधिकारी हेमचंद्र : सामाजिक तत्त्वज्ञान
9. सामाजिक व राजकीय तत्त्वज्ञान प्रा. हिस्वे नांगरे, फरतारे इ.
10. सामाजिक शास्त्रामधील शास्त्रीय संज्ञा सिध्दांत कोश डॉ. बी. आर. जोशी
11. Election Commission of India, Ujjwal Kumar Singh , Anupama Roy
12. सामाजिक व राजकीय तत्त्वज्ञान, मुंबई विद्यापीठ मुंबई

Shivaji University Kolhapur
Revised syllabus for BA - II
To be implemented from June 2023
Paper V
Philosophy of Religion (Part - II)
Semester IV

- 1) Philosophical Thoughts of
  - A) Hinduism, Buddhism
  - B) Jainism and Sikhism
  - C) Islam and Christianity
- 2) God, Nature and Man
  - A) Attributes of God
  - B) Problem of Creation
  - C) God and Man
- 3) Existence of God
  - A) concept of God
  - B) For existence of God - Indian view
  - C) For existence of God Western view
- 4) Immortality of soul
  - A) The meaning and possibility of immortality
  - B) Concept of immortality survival, Renumeration, Transmigration
  - C) Doctoring of Karma

बी. ए. भाग II
सत्र III
धर्मचे तत्त्वज्ञान (भाग - II)
Paper V

1. तात्विक विचार:
  - अ) हिंदूमत, बौद्धमत
  - ब) जैनमत - शीखमत
  - क) इस्लाम आणि ख्रिश्चन
2. ईश्वर, निसर्ग आणि मानव:
  - अ) ईश्वराचे गुण
  - ब) निर्मितीची समस्या
  - क) ईश्वर आणि मानव
3. ईश्वराचे अस्तित्व:
  - अ) ईश्वर संकल्पना
  - ब) भारतीय मतानुसार ईश्वराचे अस्तित्व
  - क) पाश्चात्य मतानुसार ईश्वराचे अस्तित्व
4. आत्म्याचे अमरत्व:
  - अ) अमरत्वाचा अर्थ आणि शक्यता
  - ब) अमरत्वाच्या संकल्पना जीवंत राहणे, पुनर्जन्म, अवतार
  - क) कर्मसिद्धांत

Books for Reading and Reference:

1. जोशी ज. वा. धर्मचे तत्त्वज्ञान (कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे)
2. तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी, सर्वधर्म समीक्षा, प्राज्ञ पाठशाला, वाई
3. तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी, हिंदू धर्म परीक्षा, प्राज्ञ पाठशाला, वाई

4. श्रीमती सिंधू डांगे, बौद्ध धर्म व तत्त्वज्ञान
5. स्वातंत्र्योत्तर महाराष्ट्रतील धर्मचिंतन, डॉ नवनाथ रासकर
- 6 Edwards D.M.- Philosophy of Religion (Hodder and Stoughton)
7. Lewis H.D. Philosophy of Religion (Tata yourself Series)
8. Hicks Philosophy of Religion John E. Smith- Philosophy of Religion
9. Brian Davies- Introduction to Philosophy of Religion OUP 1982
10. धर्मचे तत्त्वज्ञान, डॉ. एस. जी. निगळ, प्रा. एन. एच. फापाळे

Shivaji University Kolhapur
Revised syllabus for BA - II philosophy
To be implemented from June 2023
Semester IV
Social and Political Philosophy (Part - II)
Paper VI

- 1) Indian constitution
  - A) Fundamental rights and Duties
  - B) Liberty, Equality and Justice
  - C) Directive principles of State policy
- 2) Social institutions
  - A) Family: Joint and Nuclear
  - B) Religion: It's role in social life
  - C) Marriage system: live in relationship
- 3) Social Change and Progress
  - A) Concept of social change
  - B) Concept of social progress
  - C) Criteria of social change and progress
- 4) Social problems
  - A) Casteism
  - B) Gender equality
  - C) Current issues of media (Print media and electronic media)

सत्र IV
सामाजिक आणि राजकीय तत्त्वज्ञान (Part - II)
Paper VI

- 1) भारतीय संविधान
  - अ) मूलभूत अधिकार आणि कर्तव्य
  - ब) स्वातंत्र्य, समता व न्याय
  - क) राज्याच्या धोरणाचे मार्गदर्शक तत्वे
- 2) सामाजिक संस्था
  - आ) कुटुंब: संयुक्त व विभक्त
  - भ) धर्म - सामाजिक जीवनातील धर्माचे कार्य
  - क) विवाह पद्धती : लिव इन रिलेशनशिप
- 3) सामाजिक परिवर्तन व प्रगती
  - अ) सामाजिक परिवर्तनाची संकल्पना
  - ब) सामाजिक प्रगतीची संकल्पना
  - क) सामाजिक परिवर्तन व प्रगतीचे निकष
- 4) सामाजिक दुरिते
  - अ) जातीयवाद
  - ब) लिंग समानता
  - क) सद्यस्थितीतील माध्यमापुढील समस्या (वृत्तपत्रे व दूरदर्शन)

Book For Reading

1. Barker E: Principles of Social and Political philosophy.
2. Sinha A. K.: Outlines of Social philosophy

3. Joshi N. V.: Social and political philosophy
4. Raphael D. D.: Problems of political philosophy Roy K and Gupta (eds): Essays in social and political philosophy
5. M. K. Gandhi: Hind Swaraj
6. Dr. B. R. Joshi: Indian Constitution
7. Dr. T. K. Tope: Indian Constitution
8. धर्माधिकारी हेमचंद्र : सामाजिक तत्त्वज्ञान
9. सामाजिक व राजकीय तत्त्वज्ञान : हिस्से, नांगरे, फरतारे इ.
10. सामाजिक शास्त्रामधील शास्त्रीय संज्ञा सिध्दांत कोश डॉ. बी. आर. जोशी

NATURE OF QUESTION PAPER AND SCHEME OF MARKING
B.A. Part-II (Semester-III) Examination -----
Philosophy paper -----

Title -----

Sub. Code -----

Day & Date:

Time:

Total Marks: 40

Instructions: 1. All questions are compulsory.

2. Figures to the right indicate full marks.

Q 1 Complete the following sentences by choosing correct alternatives. (05)

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Q 2 Write short notes (any three) (15)

- A.
- B.
- C.
- D.
- E.

Q 3 Write detail answers on any two of the following. (20)

- A.
- B.
- C.

Internal Evaluation 10 Marks

B.A. – II Semester-III : Group Activity

B.A. – II Semester-IV : Case Study/ Oral Examination

**Shivaji University Kolhapur,
Revised syllabus for B.A. – II Philosophy
To be implemented from June 2023
NEP
Semester III
Alternative Course (A) Modern Logic (I.D.S.) P –I
Propositional Logic P-I**

Objective: Introduction to western-modern concept of logic

Unit: I) Nature of Logic

1. Define Logic as a Formal Science of Inference
2. Deductive and Inductive Inference
3. Modern classification of proposition
4. Characteristics of symbolic logic

Unit :II) kinds of proposition and Symbolization

1. Simple and Compound Proposition
2. Symbolising preposition
  - I) Propositional Constants
  - II) Propositional Variables
  - III) Professional Connectives
3. Kinds of compound proposition (implication , conjunction , disjunction , equivalence , negation)

Unit : III) Decision Procedure

1. Basic truth table: Implication, Conjunction, Disjunction, Equivalence
2. Concept of Tautology, Contradiction , Contingent
3. Examples of truth table
4. Short truth table method

Unit : IV) Detective proof

1. Rules of Inference
2. Rules of Replacement
3. Proof of Replacement by Direct, Indirect and Conditional
4. Proofs of Toutologies by C.P. and I.P.

**मराठी रूपांतर
विधानीय तर्कशास्त्र**

युनिट I) तर्कशास्त्राचे स्वरूप

- 1) व्याख्या, तर्कशास्त्र अनुमानाचे आकारिक शास्त्र
- 2) निगामी व विगामी अनुमान
- 3) विधानाचे आधुनिक वर्गीकरण
- 4) आकारिक तर्कशास्त्राची वैशिष्ट्ये

युनिट II) विधानांचे प्रकार आणि चिन्हांकन

- 1) साधी आणि संयुक्त विधाने
- 2) विधानांचे चिन्हांकन : a) विधानीय अचरे b) विधानीय चरे c) संयोजके
- 3) संयुक्त विधानाचे प्रकार (व्यंजनी (जर--- तर) , संधी (आणि),
वैकल्पिक, सममूल्य, निषेध)
- 4) संयुक्त विधानांचे चिन्हांकन.

युनिट III) निर्णय पद्धती

- 1) मूलभूत सत्यता कोष्टक : व्यंजनी (जर--- तर), संधी (आणि),
वैकल्पिक (पर्यायी), सममूल्य.
- 2) सर्वतः सत्य विधान, सर्वतः असत्य विधान, नैमित्तिक सत्य असत्य
विधान
- 3) मूलभूत सत्यता कोष्टक पद्धतीची उदाहरणे.
- 4) लघुसत्यता कोष्टक पद्धती.

युनिट IV) निगामी सिद्धता

- 1) अनुमानाचे नियम.
- 2) पर्यायनाचे/प्रतिनिवेशाचे नियम.
- 3) युक्तिवादाची प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष व सोपाधिक पद्धतीने सिद्धता.
- 4) सर्वतः सत्य विधानाची सोपाधिक व अप्रत्यक्ष पद्धतीने सिद्धता.

Book Recommended

- Symbolic Logic (4th ed) I.M. Copi
- Formal Logic: Scope and Limits
- आकारिक तर्कशास्त्र : मे.पु.रेगे.
- तर्कविद्या भाग १-२ डॉ बी आर जोशी प्रा. कुलकर्णी, प्रा. मठवाले.
- आधुनिक तर्कशास्त्र- प्रा नांगरे, डॉ.चौगुले, प्रा. फडतरे (शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर).
- तर्कशास्त्र (पारंपरिक आणि सांकेतिक) डॉ.प्रा. सुनील ब. भोईटे

**Shivaji University Kolhapur,
Revised Syllabus for B.A. – II Philosophy
To be Implemented from June 2023
NEP
Semester IV
Alternative Course (A) Modern Logic (I.D.S.)
Predicate / Quantification Logic and Set Theory**

Objective : Advance introduction to Western logical theories and rules.

Unit : I) Quantification Logic

1. Individual, Constant and Variables
2. Types and uses of Quantifiers
3. Singular and General Proposition
4. Symbolisation of Propositions

Unit : II) rules of quantification (Preliminary Version)

1. U.I.(Rule of Universal Instantiation)
2. E.I.(Rule of Existential Instantiation)
3. U.G.(Rule of Universal generalization)
4. E.G.(Rule of Existential Generation)

Unit : III) Proofs of Arguments

1. Nature and Structure of Argument
2. Inductive and Deductive Argument
3. Rules of Quantifier Negation
4. Proofs of Arguments Involving Quantifiers

Unit : IV) Venn Diagrams

1. Nature of Venn Diagrams
2. Testing of Syllogism by Venn Diagrams
3. Set Theory: Definition and Nature of set
4. Types of Sets: Subset, Universal Set, Intersection Set and Union Set

मराठी रूपांतर
विधेय/संख्यापनीय तर्कशास्त्र आणि संच उपपत्ती

युनिट I) संख्यापनीय तर्कशास्त्र

1. व्यक्ती अचरे व चरे
2. संख्यापकांचे प्रकार आणि उपयोग
3. एकवाची आणि सामान्यवाची विधाने
4. विधानांचे चिन्हांकन

युनिट II) संख्यापनाचे नियम (प्राथमिक भाग)

1. वैश्विक उदाहरणीकरण
2. अस्तित्ववाची उदाहरणीकरण
3. वैश्विक सामान्यीकरण
4. अस्तित्ववाची सामान्यीकरण

युनिट III) युक्तीवादाची सिद्धता.

1. युक्तीवादाचे स्वरूप आणि रचना
2. विगामी आणि निगामी युक्तीवाद
3. संख्यापक निषेधाचा/ विरोधाचा नियम
4. संख्यीकारकीय युक्तीवादाची सिद्धता

युनिट IV) व्हेन आकृती

1. व्हेन आकृतीचे स्वरूप
2. व्हेन आकृतीच्या सहाय्याने संविधानाची युक्तता तपासणी
3. संच उपपत्ती: व्याख्या आणि स्वरूप
4. संचाचे प्रकार: उपसंच, वैश्विकसंच, छेदसंच, युतीसंच

Shivaji University, Kolhapur
Revised Syllabus for B.A.-II Philosophy
To be implemented from June 2023
NEP
Semester - III
Alternative Course (B) Traditional Logic (I.D.S.) paper - I

Unit : I) Introduction to Logic

1. Logic as a Source of knowledge.
2. Nature, Scope and Definition of Logic.
3. Recent applications of logic
  - i) Fuzzy logic
  - ii) Computer logic
4. Introduction to Traditional and Modern Logic

Unit : II) Proposition and Sentence

1. Difference between Proposition and Sentence
2. Basic Structure of Proposition: Subject term, Predicate term, Copula
3. Classification of Proposition
  - i).Categorical Proposition(A,E,I,O)
  - ii) Conditional proposition
5. Contrary and Contradictory Proposition

Unit : III) Kinds of Inference

1. Immediate and Mediate Inference.
2. Types of Immediate Inference.
  - i) Obversion
  - ii) Conversion
3. Square of Opposition
4. Nyaya concept of Inference.

Unit : IV) Mediate Inference

1. Categorical Syllogism : Definition, Nature and Rules.
2. Figure and Moods

3. Mixed Hypothetical Syllogism: Definition, Nature and Rules
4. Kinds of fallacies

मराठी रूपांतर
पारंपरिक तर्कशास्त्र
सेमिस्टर - 3
पेपर - 1

युनिट I) तर्कशास्त्राची ओळख

- 1) तर्कशास्त्र ज्ञानाचा एक स्रोत
- 2) तर्कशास्त्राची व्याख्या, स्वरूप व व्याप्ती
- 3) वर्तमानातील तर्कशास्त्राची उपयुक्तता
  - a) फजी लॉजिक
  - b) संगणकीय तर्कशास्त्र
- 4) पारंपारिक व आधुनिक तर्कशास्त्राची ओळख

युनिट II) विधान आणि वाक्य

- 1) विधान आणि वाक्य यातील फरक
- 2) विधानाची मूलभूत रचना: उद्देश विधेय आणि संयोजक
- 3) विधानाचे वर्गीकरण
  - a) निरुपाधिक विधान (A, E, I, O)
  - b) सोपाधिक विधान
- 4) व्याघाती आणि विरोधी विधाने

युनिट III) अनुमानाचे नियम

- 1) अव्यवहित आणि व्यवहित अनुमान
- 2) अव्यवहित अनुमानाचे प्रकार
  - a) परिवर्तन

b) प्रतिवर्तन

- 3) प्रतियोग चौरस / विधान प्रतियोग
- 4) न्यायाची अनुमानाची संकल्पना

युनिट IV) व्यवहित अनुमान

- 1) केवल/ निरुपाधिक संविधान: व्याख्या स्वरूप व नियम
- 2) आकृती आणि प्रकृती
- 3) मिश्र संविधान : व्याख्या, स्वरूप , नियम
- 4) तर्कदोषांचे प्रकार

Book For Reading

1. तर्कशास्त्र श्रीनिवास दीक्षित
2. तर्कशास्त्र भाग १ व २ डॉ. बी आर जोशी
3. Text of logic by Wolf ,George
4. तर्कशास्त्र (पारंपारिक आणि सांकेतिक) प्रा. डॉ. सुनील ब भोईटे

Book For Reference

1. तर्कशास्त्राची मूलतत्वे: वाडेकर दे.द
2. सुलभ तर्कशास्त्र: प्रा. मुकुंद कदम
3. An introduction to logic and scientific method Cohen and Niggel
4. पारंपरिक तर्कशास्त्र: नांगरे फडतारे चौगुले हिरवे वाघमोडे

Shivaji University, Kolhapur
Revised Syllabus for B.A.-II Philosophy
To be implemented from June 2023
NEP
Semester -IV
Alternative Course (B) Traditional Logic (I.D.S.) paper –II

Unit : I) kinds of Inference

1. Simple Enumeration
2. Analogy
3. Scientific Induction
4. Difference: Induction and Deduction

Unit :II) Observation and Experiments.

1. Observation: Definition and Characteristics
2. Experiment: Definition and Characteristics
3. Merit and Demerits Observation
4. Merit and Demerits of Experiments

Unit : III) Hypothesis

1. Definition, Nature and Importance of Hypothesis
2. Conditions of valid Hypothesis
3. Verification and Proof of Hypothesis
4. Importance of Hypothesis in research

Unit : IV) Set Theory

1. Nature and Definition of Set Theory
2. Types of Set (Equal Non equal and Null Set)
3. Operation of Set (union, intersection)
4. Solve examples by using the rules of Set.

**मराठी रूपांतर
विगामी तर्कशास्त्र**

युनिट I) अनुमानाचे नियम

1. केवल गणन
2. साम्यानुमान
3. शास्त्रीय विगमन
4. विगामी आणि निगामी अनुमानातील फरक

युनिट II) निरीक्षण आणि प्रयोग

1. निरीक्षण : व्याख्या आणि वैशिष्ट्ये
2. प्रयोग व्याख्या आणि वैशिष्ट्ये
3. निरीक्षणाचे फायदे आणि तोटे
4. प्रयोगाचे फायदे आणि तोटे

युनिट III) अभ्युपगम / सिद्धांत कल्पना

1. व्याख्या, स्वरूप आणि सिद्धांत कल्पनेचे महत्त्व
2. सिद्धांत कल्पनेच्या युक्त अटी
3. सिद्धांतकल्पनेची प्रचिती आणि सिद्धता
4. संशोधनातील सिद्धांत कल्पनेचे महत्त्व

युनिट IV) संच सिद्धांत

1. संच सिद्धांताचे स्वरूप आणि व्याख्या
2. संचाचे प्रकार (समानसंच, असमानसंच, रिक्तसंच)
3. संच प्रक्रिया संयोगसंच, अंतरछेदसंच
4. संचाचे नियम वापरून उदाहरणे सोडवणे

Nature of Question Paper
Class B.A. - II Sem – III / IV
Subject Logic (T/M) (NEP)

- Q.1: Choose correct alternative 5mark
- Q. 2: Short Notes.(any three) 15mark
- OR
- A) What inference by opposition of proposition can be drawn from the following proposition ? (Any two) 8Mark
- B) Test the validity following of following inferences 7Mark
- Q. 3 Write the answers fully (Any two). 20 Mark
- A.
- B.
- C.
- OR
- A. Test the validity following arguments (Any two). 10 Mark
- B. Test the validity following arguments ((Any two) 10Mark

Internal Evaluation

10Mark

B.A. - II Sem – III :Group Activity

B.A. - II Sem – IV :Class Study/Oral Examination